

Apotek bruger medicingennemgang til kompetenceløft i hjemmeplejen

Med udgangspunkt i en systematisk gennemgang af 140 ældre borgeres medicin har Jernbaneapoteket i Randers udviklet hjemmeplejens kompetencer i at håndtere medicin. Metoden har forbedret kvaliteten af medicineringen af den enkelte borger og styrket relationen mellem personale og apotek.

Af: Kim Andreassen

Medicinhåndtering er en kompleks opgave for sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter i hjemmeplejen i landets kommuner. Mange ældre borgere får mange forskellige lægemidler, og det kræver viden og indsigt for plejepersonalet at sikre, at borgeren får den rette medicin på de rigtige tidspunkter.

Det gælder også i Randers Kommune, hvor cirka 2.500 over 60 år fordelt på 11 distrikter og tre sygeplejegrupper gør brug af hjemmepleje. Her fungerer sygeplejersker og sosu-assistenter som lægens forlængede arm i forhold til håndtering af borgernes medicin, som uddannelseskonsulent i Randers Kommune, Bente Juulsgaard, formulerer det.

“Det er vores sygeplejerskers og sosu-assistenters opgave at sørge for, at borgerne får den rigtige medicin i de rigtige doser på det rette tidspunkt. De skal også holde øje med, om medicinen virker efter hensigten, og om der opstår bivirkninger eller andre problemer. Med stadig flere ældre, der tager flere præparater, og med mange nye lægemidler på markedet, synonympræparater og læge-

midler, der skifter navn, er det blevet en svær opgave at bevare overblikket over de ældre medicin. Det øger risikoen for, at der sker fejl og utilsigtede hændelser, siger Bente Juulsgaard.

Brug for apotekets kompetencer

I 2019 satte man sig i Randers Kommune derfor for at søsætte en indsats, der skulle klæde plejepersonalet i hjemmeplejen bedre på til at løse opgaven med medicinhåndtering.

“For os handlede det om at få udviklet vores personales kompetencer til at håndtere ordinationerne fra den praktiserende læge. Hvad består præparaterne af? Hvordan virker de? Hvad er bivirkningerne? Hvordan skal de opbevares? Hvordan skal de gives i løbet af dagen – for eksempel i forbindelse med måltider”, siger Bente Juulsgaard.

Men samtidig skulle kompetenceudviklingen også kunne bruges til konkret at gennemgå udvalgte borgeres medicin. Bente Juulsgaard og hendes kolleger i Randers Kommune vendte sig derfor mod byens apotekere for at høre, om de ville indgå et samarbejde om at opkvalificere personalet i kombination med en

I første omgang tænkte vi på at ansætte en farmaceut. Men det ville jo i givet fald kun være midlertidigt, så vi besluttede at satse på apoteket. Også fordi det kan skabe en tættere relation mellem personale og apotek

Bente Juulsgaard,
uddannelseskonsulent,
Randers kommune

indsats for de enkelte borgere.

“Det var farmaceuternes og farmakonomernes kompetencer, vi havde brug for. I første omgang tænkte vi på at ansætte en farmaceut. Men det ville jo i givet fald kun være midlertidigt, så vi besluttede at satse på apoteket. Også fordi det kan skabe en tættere relation mellem personale og apotek, når man får sat ansigt på apoteket. Så er det efterfølgende nemmere lige at ringe og spørge, hvis der er noget med en recept, man er i tvivl om”, siger Bente Juulsgaard.

En særlig samarbejdsaftale

Apoteker Jeanette Abel på Jernbane Apoteket i Randers var med på idéen, og der blev indgået en formel aftale mellem kommunen og apoteket.

Aftalen var helt særlig. Kommunen havde nemlig besluttet, at opkvalificeringen af medarbejderne skulle ske med udgangspunkt i 140 medicingennemgange blandt relevante borgere i hjemmeplejen. Det var blandt andet det, der fik Jeanette Abel til at sige ja til samarbejdet.

Jeg er naturligvis interesseret i at syn- >

Mere end **hver tredje** af alle danskere over 60 år får mere end 5 forskellige lægemidler

Kilde: Christensen, L. D. et al. (2019). Use of prescription drugs in the older adult population – a nationwide pharmacoepidemiological study. *European Journal of Clinical Pharmacology*, 75(8), s. 1125–1133.

> liggøre og markedsføre apotekets faglige kompetencer og sætte dem i spil. I den her aftale kunne jeg se, at vores viden ville komme ud til både brugerne og personalet”, siger Jeanette Abel.

Medicingennemgang og dialogmøder

Det er farmaceut Kirsten Ibsen, der har sørget for, at aftalen er blevet ført ud i livet. Hun forklarer, hvordan det konkret er blevet grebet an:

“Personalet i hjemmeplejen udpegede i alt 140 borgere, der modtager fem eller flere lægemidler. Med borgernes accept brugte jeg medicinoversigten fra Det Fælles Medicinkort til at gennemgå deres medicinforbrug. Herefter afholdt jeg dialogmøder med personalet om de konkrete borgeres medicingennemgang,” siger Kirsten Ibsen.

På hvert dialogmøde blev fem borgeres medicingennemgang taget individuelt op. Udover Kirsten Ibsen deltog de sygeplejersker og sosu-assistenten, som havde med borgerne at gøre til dagligt. Her blev Kirsten Ibsens fund holdt op imod personalets kendskab til hver enkelt borger – for eksempel om vedkommende havde bestemte gener, var dårligt gående eller svimmel, og om det eventuelt kunne tillægges medicinen.

Kirsten Ibsen fremhæver, at dialogmøderne har været utrolig vigtige og har givet en god ballast til sygeplejersker og sosu-assistenten i det daglige arbejde med borgerne og til dialog med lægerne.

Mange fund i medicingennemgangene

Kirsten Ibsen har ikke talt op, hvor mange fund hun samlet set havde blandt de 140 medicingennemgange, men hun fandt stort set noget i dem allesammen.

“De mest hyppige var relateret til Paracetamol. I næsten tre ud af fire tilfælde havde vi dialog om dosis og håndtering af præparaterne. I cirka en tredjedel af medicingennemgangene fandt jeg en høj dosering af protonpump hæmmere, som var relevant at vurdere i forhold til indikationen. Virkning og bivirkninger var således også noget, som vi drøftede indgående på dialogmøderne”, siger Kirsten Ibsen.

På baggrund af medicingennemgan-

gene, de konkrete fund og dialogmøder sammensatte Kirsten Ibsen et undervisningsprogram for alle medarbejdere i de områder af hjemmeplejen, hvor borgerne hører hjemme. Hun var herefter ude i områderne enkeltvis til en tre timers undervisningsseance. Hun tog her udgangspunkt i sine fund og havde fokus på problemstillinger i forhold til den konkrete medicin, lægemiddelformer, virkning, bivirkning, interaktioner og medicin håndtering i hverdagen.

“På den måde har hele plejepersonalegruppen - ikke bare det personale, der har haft med de konkrete borgere at gøre - fået gavn af den viden, jeg har samlet ind”, fortæller Kirsten Ibsen.

Positive evalueringer

Efter forsinkelser som følge af COVID-19 er projektet nu afsluttet. Og de foreløbige tilbagemeldinger fra deltagerne er, ifølge Bente Juulsgaard, særdeles positive. Således vurderer et flertal af de sygeplejersker og sosu-assistenten, som har deltaget i forløbet, at de har fået et stort udbytte, og at de nu føler sig bedre rustet til at indgå i dialogen om medicin med borgernes praktiserende læger.

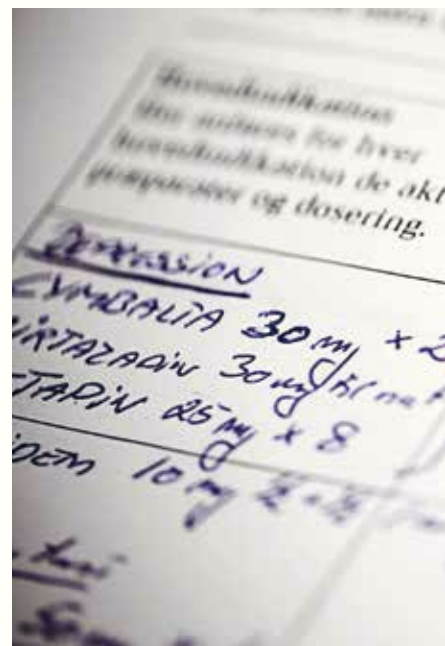
Det har været spændende og udfordrende at få lov til at bruge min faglighed til at komme med brugbare løsninger

Kirsten Ibsen, farmaceut,
Randers Jernbane apotek

Når vi tager udgangspunkt i medicingennemgangene, bliver det nærværende for både borgeren, der får kigget sin medicin igennem, og for personalet, der hver dag er i kontakt med borgerne og nu har et redskab, de kan arbejde med, når de skal håndtere medicin

Jeanette Abel, apoteker,
Randers Jernbane apotek

Mere end halvdelen siger, at de er blevet mere kvalificeret til at vurdere virkninger og bivirkninger af borgernes medicin end før undervisningen.

“Samtidig med, at vi har fået udviklet personalets medicinkompetencer, har vi også forbedret mange borgeres livskvalitet, fordi vi ved de konkrete medicingennemgange har opdaget nogle u hensigtsmæssigheder i medicinen hos de enkelte borgere, som vi i samarbejde med lægen har fået rettet op på”, siger Bente Juulsgaard.

Også på apoteket er man begejstret for modellen, der kombinerer konkrete medicingennemgange med undervisning. For Jeanette Abel har det været vigtigt, at man med medicingennemgangen i centrum har fået udviklet en model, der giver værdi, og et redskab vi kan bruge fremadrettet, fremfor et projekt på et stykke papir, der ender i en skuffe.

“Når vi tager udgangspunkt i medicingennemgangene, bliver det nærværende for både borgeren, der får kigget sin medicin igennem, og for personalet, der hver dag er i kontakt med borgerne og nu har et redskab, de kan arbejde med, når de skal håndtere medicin”, siger hun.

En “juhu-oplevelse”

For farmaceut Kirsten Ibsen har forløbet været en decideret “juhu-oplevelse”.

“Det har været spændende og udfordrende at få lov til at bruge min faglighed til at komme med brugbare løsninger. Jeg har også selv lært noget om, hvad der foregår i hjemmeplejen, og hvor udfordrende og kompliceret det kan være at håndtere medicin derude. Det er en viden, jeg kan bruge fremadrettet, når jeg får spørgsmål”, siger den erfarne farmaceut.

Og spørgsmål har hun fået mange af efterfølgende. Personalet i hjemmeplejen ved nu, at det er hende, de skal gå til, hvis de er usikre på medicinen. Og det er både Kirsten Ibsen og Jeanette Abel glade for.

“Vi siger altid, at de endelig skal kontakte os på apoteket. Så skal vi svare så hurtigt vi overhovedet kan. Det er vores fornemste opgave. Vi er til for både borgerne og plejepersonalet”, siger de samstemmende. ●

Tjek på Tabletterne i Randers Kommune

Randers Jernbane apotek og Randers Kommune indgik i 2019 en samarbejdsaftale om kompetenceudvikling af medarbejdere i hjemmeplejen i Randers kommune med fokus på medicin håndtering.

Udgangspunktet var en medicingennemgang for 140 borgere foretaget af apoteksfarmaceuten og efterfølgende dialogmøder, hvor farmaceuten og de ansvarlige medarbejdere i Randers Kommune mødtes og havde dialog om fem borgers medicin pr. gang med udgangspunkt i medicingennemgangen. Der blev holdt i alt 28 dialogmøder.

På baggrund af medicingennemgangene og dialogmøderne udarbejdede apotekets projektansvarlige farmaceut undervisning til medarbejderne i hjemmeplejen i Randers kommune. Her brugte apoteksfarmaceuten som udgangspunkt de lægemiddelrelaterede fund, som havde været drøftet på dialogmøderne.

Der blev afholdt 11 undervisningsseancer af 3 timers varighed.

180 medarbejdere i kommunen deltog i undervisningen.

GOD MODEL. Undervisning med udgangspunkt i medicingennemgange giver værdi for de borgere, der får gennemgået deres medicin, og for personalet, der i hverdagen håndterer borgernes medicin.